

Efterskoleforeningens 10. klasse undersøgelse

Efterskoleforeningen

Efterskolernes Sekretariat
Vartov
Farvergade 27, H, 2.
1463 København K

Tlf. 33 12 86 80
Fax 33 93 80 94

info@efterskole.dk
www.efterskole.dk

Dato

9. september 2005

Efterskoleforeningens 10. klasse undersøgelse bestående af en række dokumenter, der kan findes på www.efterskole.dk/10_klasse.aspx, er et statistisk supplement til de mange kvalitative indlæg fra elever, forældre, politikere og erhvervsfolk om 10. klasse.

Efterskoleforeningen formulerede i foråret 2005 en række spørgsmål/problemstillinger om overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse og om elevernes videre forløb. Foreningen bad Danmarks Statistik om at levere registerdata til belysning af problemstillingerne, og de har leveret oplysninger

- Om samtlige elever, der gik ud af 9. og 10. klasse fra en folkeskole eller privat grundskole eller en efterskole i sommeren 1991, 1995, 1999 og 2003
- om elevgruppens sammensætning (fx køn, forældre uddannelse, civilstand og økonomi, geografisk og urbaniseringsmæssig baggrund)
- om "tvillingedatapopulationer" til belysning af "efterskoleeffekt"
- om elevernes valg efter 9. og 10. klasse
- om elevernes forløb i ungdomsuddannelserne og for de ældste årgange endvidere deres forløb 5 og 10 år efter, at de gik ud af 9. eller 10. klasse.

Nedenfor gennemgås en række konklusioner fra undersøgelsen.

Fuldført videregående uddannelse

Den uddannelsespolitiske målsætning er her, at unge skal hurtigst muligt i gang med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, så de kan blive en del af arbejdsmarkedet.

I forhold til de kort og mellemlange uddannelser viser undersøgelsen, at elever fra 10. klasse har betydelig større fuldførelsesprocent og kommer hurtigere igennem den valgte uddannelse, end unge, der gik ud af 9. klasse. Undersøgelsen har for kort et tidsperspektiv til at belyse, hvordan det går eleverne på de lange videregående uddannelser.

Fuldført ungdomsuddannelse

Der er to uddannelsespolitiske målsætninger at forholde sig til:

- Dels et ønske om, at flest mulig af en ungdomsårgang fuldfører en ungdomsuddannelse.
- Dels et ønske om, at de unge tidligst muligt kommer i gang med en ungdomsuddannelse.

Efterskoleforeningens undersøgelse af de unges forløb efter 9. og 10. klasse viser tydeligt, at der kan være en modsætning mellem disse to målsætninger. Målsætningen om, at unge går i gang med ungdomsuddannelsen direkte efter 9. klasse kan for mange betyde, at de ikke gennemfører ungdomsuddannelsen.

Notatet er opbygget efter følgende principper: Med fed skrift angives hovedkonklusioner. Indrykket og med kursiv gennemgås forklaringer på og uddybning af konklusioner. Konklusionerne vedrører alle elever, med mindre det er angivet, at der er forskel på efterskole- og folkeskoleelever. Dokumentation og tabeller findes på hjemmesiden.

Uddannelsesforløb efter ungdomsuddannelserne

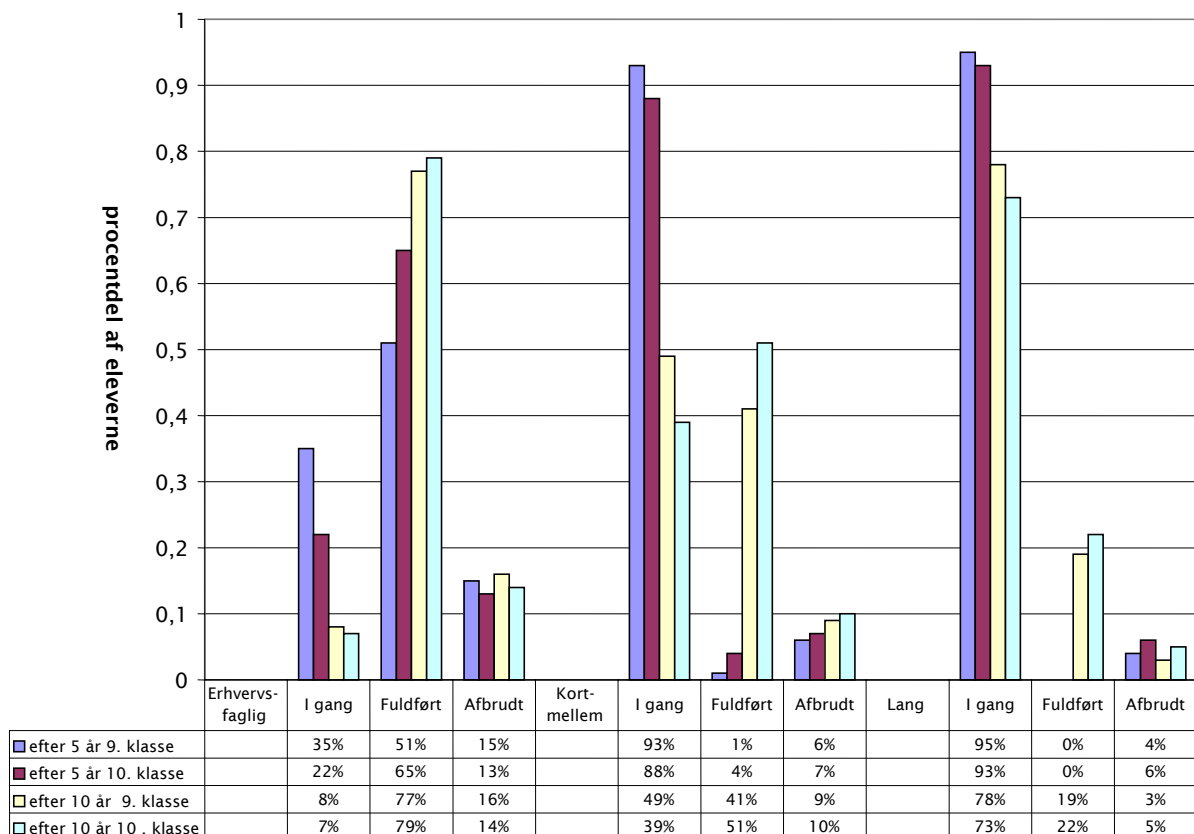
Kun ganske få elever får en erhvervs- eller videregående uddannelse uden ventetid og omvalg

Der findes enkelte elever, der efter 9. klasse uden ventetid og uden omvalg gennemfører en ungdomsuddannelse, og som umiddelbart herefter og uden omvalg fuldfører en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse. Det almindelige mønster er imidlertid, at langt de fleste elever tager 10. klasse, og efter ungdomsuddannelsen ét eller flere års ventetid/sabbatår. Hertil kommer, at mange foretager omvalg af uddannelser – bl.a. pga. praktikpladssituationen.

Elever fra 10. klasse har større fuldførelsesprocent, og fuldfører korte og mellemlange uddannelser hurtigere end elever, der går ud af 9. klasse

Datamaterialet giver kun begrænset mulighed for at udtale sig om lange videregående uddannelsesforløb.

Forløb på videregående uddannelser 5 og 10 år efter 1991

Figuren viser, hvordan det er gået elever, der gik ud af 9. eller 10. klasse i 1991. Det fremgår, at eleverne fra 10. klasse i højere grad fuldfører den valgte uddannelse – især når vi ser på fuldførelse efter 10. år, siden de forlod skolen. Da en lang videregående uddannelse normalt forudsætter et afsluttet gymnasialt forløb, kan den af gode grunde ikke tidsmæssigt være fuldført 5 år efter at 9. eller 10. klasse er afsluttet.

Forældrenes uddannelsesniveau styrer i vid udstrækning valg af uddannelse, men især blandt efterskoleelever er der mønsterbrydere

Især blandt efterskolens 10. klasse findes mønsterbrydere – elever, der trods forældrenes lave uddannelsesniveau, giver sig i kast med en videregående uddannelse – og her især de korte/mellemlange uddannelser.

Hver femte elev har ventetid før en kort/mellemlang videregående uddannelse. Hver fjerde elev har ventetid før en lang videregående uddannelse

Efterskoleeleverne har uanset afgangsklasse større ventetid end folkeskoleelever, men alligevel fuldfører en højere andel af efterskoleeleverne hurtigere end folkeskoleeleverne.

Elever fra folkeskolen med højt gymnasialt karaktergennemsnit har mindre ventetid, før de går i gang med en videregående uddannelse, end elever med lavt gennemsnit. Blandt efterskoleeleverne kan der ikke påvises forskelle, der kan henføres til karakterforskelle.

Elever fra uddannelsesressourcestærke hjem har mest ventetid, før de tager en videregående uddannelse

Hvis forældrene har en videregående uddannelse, er der stor sandsynlighed for, at deres børn kommer sent i gang med især en lang videregående uddannelse, hvorimod børn af forældre med kort eller ingen uddannelse kommer hurtigst i gang med såvel korte som lange videregående uddannelser.

De mest uddannelsesressourcesvage elever er underrepræsenteret på de videregående uddannelser, men de kommer hurtigst i gang.

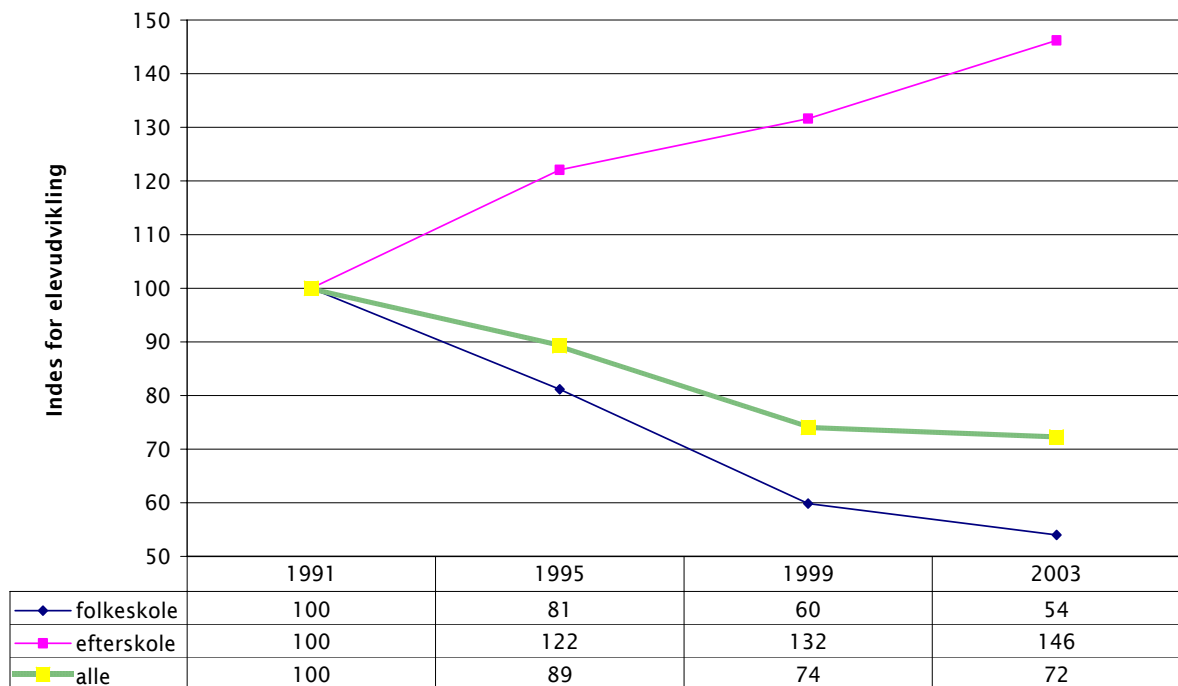

Valg og gennemførelse af ungdomsuddannelse

Andelen, der tager 10. klasse før en ungdomsuddannelse, er i perioden 1991 -> 2003 faldet med 28 %

Udviklingen er meget forskellig i folke- og efterskolen. Efterskolens andel af 10. klasse bliver stadig større, men antallet af elever falder. Blandt 9. klasse folkeskoleeleverne falder antallet, der tager 10. klasse med 30 %, medens faldet blandt efterskoleeleverne kun er på 6 %.

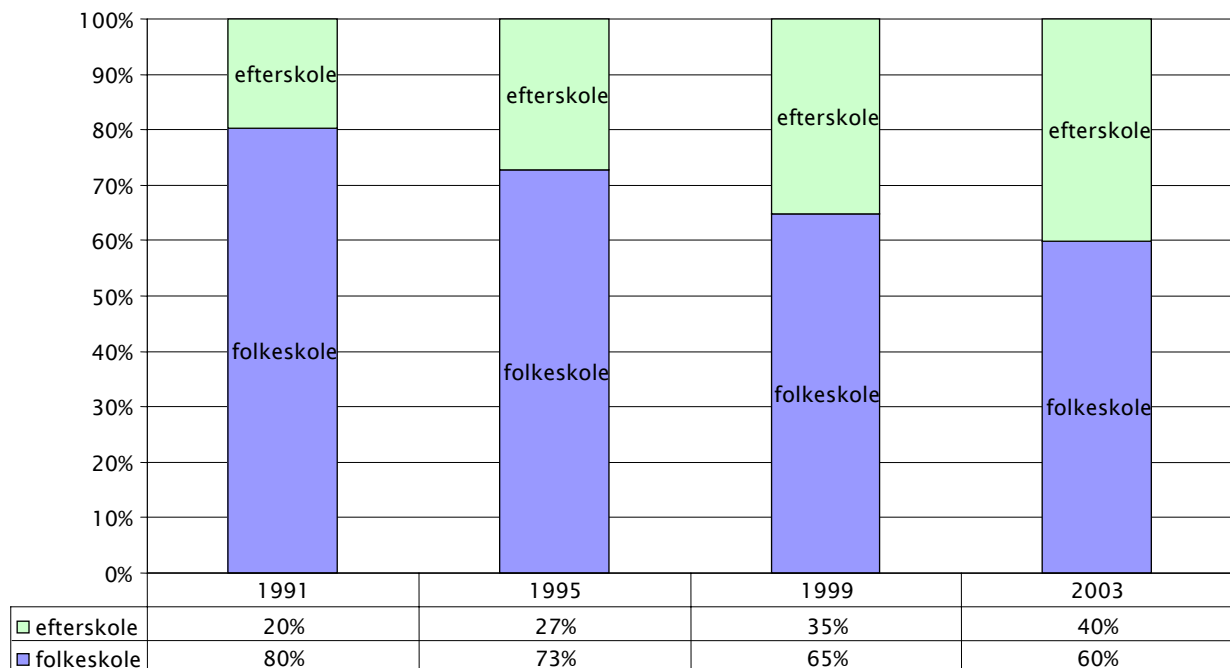
Udvikling i tilgang til 10. klasse 1991->2003

Figuren viser ved brug af indeks udviklingen i elevtal. Antallet i folkeskolens 10. klasse falder fra 34.393 til 18.563 elever fra 1991 til 2003, medens efterskolens elevtal i 10. klasse stiger fra 8.508 til 12.440.

Fordeling folkeskole-efterskole af 10. klasse elever

Figuren viser, hvordan fordelingen af 10. klasse elever ændrer karakter i perioden 1991 til 2003, fra at 80% gik i folkeskolen i 1991 til en andel på 60%.

Langt hovedparten af eleverne er efter afslutning af henholdsvis 9. og 10. klasse under uddannelse

Der er dog en stigende tendens til, at elever ikke umiddelbart efter 9. og 10. klasse kommer i gang med en ungdomsuddannelse (og at elevernes faktiske adfærd adskiller sig fra deres tilkendegivelser ved den fælles tilmelding til ungdomsuddannelserne).

En voksende andel af de unge kommer dog hverken i gang med 10. klasse eller en ungdomsuddannelse

Denne elevgruppe kan entydigt karakteriseres ved, at der er tale om uddannelsesressourcensvage elever. På det faglige plan har de fleste et karaktergennemsnit mellem 0 og 7 eller med uoplyst karakter. Deres forældre har typisk ingen uddannelse, de fleste kommer fra hjem, hvor forældrene er skilt/enlige forsørgere. Der er i denne gruppe en overrepræsentation af piger og elever fra de største byer.

Elever fra specialundervisningsefterskoler er overrepræsenteret blandt de elever, der ikke kommer i gang med en formel ungdomsuddannelse. Mange af disse elever tager et 11. skoleår, eller de går på EGU, produktionsskole, husholdnings- eller højskole, og disse uddannelser klassificeres ikke som ungdomsuddannelser.

10. klasse fremmer en hurtig start på erhvervsgymnasiale og erhvervsfaglige uddannelser

Ca. 25 % af 9. klasse eleverne udsætter starten på de erhvervsfaglige uddannelser ét eller flere år, medens den tilsvarende andel blandt 10. klasse elever "kun" er på 15 %.

På de erhvervsgymnasiale uddannelser går næsten alle 10. klasse elever i gang uden ventetid.

Mange med ventetid fuldfører ikke deres ungdomsuddannelse

Især uddannelsesressourcvage elever har ventetid før ungdomsuddannelsen, og mange fuldfører ikke. Blandt uddannelsesressourcvage efterskoleelever fuldfører mange dog senere en ungdomsuddannelse trods ventetid.

Fra 1995 til 2003 stiger andelen af unge, der uden ventetid går i gang med en gymnasial uddannelse

Stigningen kan især tilskrives, at flere efterskoleelever (især flere 10. klasse drenge) vælger en gymnasial uddannelse. Efterskoleelevernes andel stiger knap 10 % og især på de erhvervsgymnasiale uddannelser. I folkeskolen er der især en stor andel, der vælger en gymnasial uddannelse, i de største byer og Hovedstadsområdet. Blandt efterskoleeleverne kommer den største andel fra landet og de mindre byer. Især efterskolens 10. klasse er med til at udligne regionale forskelle - ikke mindst forskellen mellem Hovedstadsområdet og det øvrige land. Dog kommer på det seneste en god del af efterskolernes vækst i gymnasial søgning fra kommuner med over 100.000 indbyggere.

10. klasse er med til at sikre, at de unge gennemfører ungdomsuddannelsen. Især elever fra 9. klasse har ét eller flere afbrud specielt på de erhvervsfaglige uddannelser

Sammenlignes fuldførelsesprocenterne for 1991, 1995 og 1999 er det tydeligt, at de mest uddannelsesressourctærke har højst fuldførelsesprocent. I relation til de gymnasiale uddannelser betyder det, at det går eleverne fra folkeskolens 9. klasse bedst, og efterskolens 10. klasse næstbedst. I relation til de erhvervsfaglige uddannelser betyder 10. klasse mere for gennemførelse end forældrebaggrund.

Fagligt udbytte

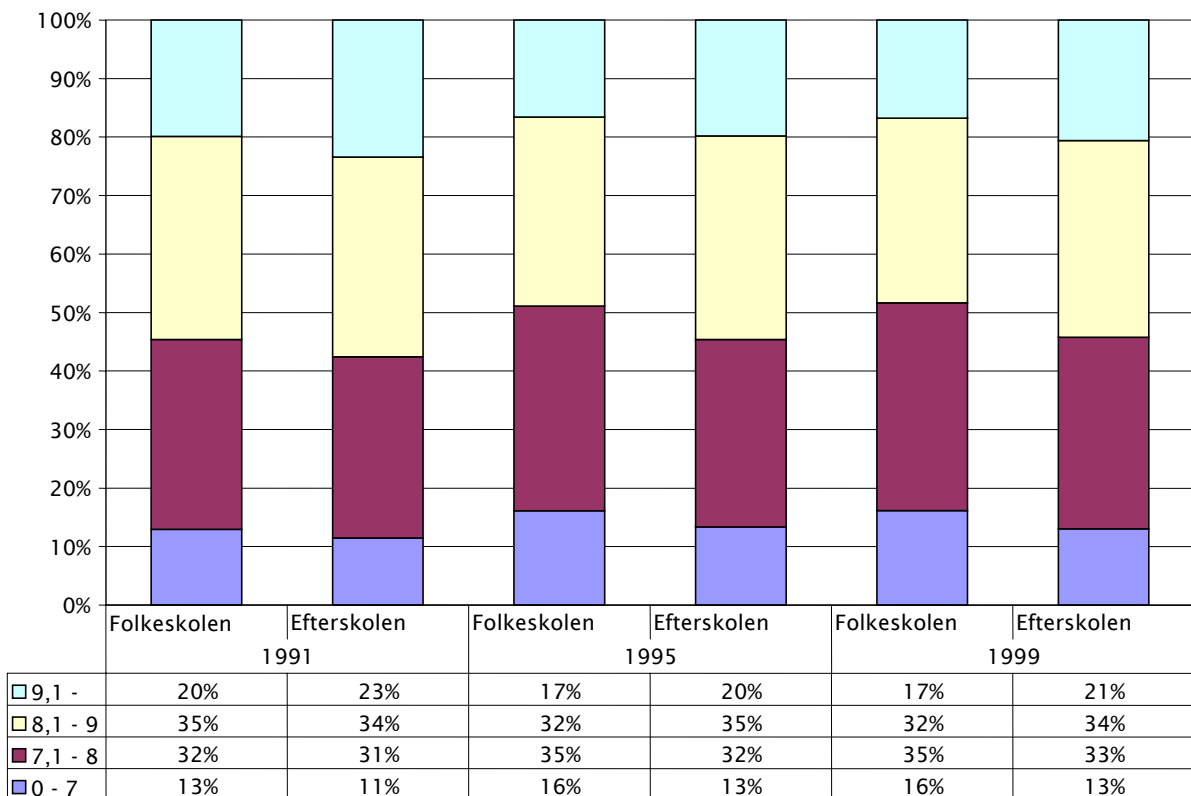
Efterskoleeleverne opnår generelt set højere studentereksamens gennemsnit end elever, der ikke har været på efterskole

Blandt folkeskolens elever, er der meget stor forskel i karaktergennemsnit på elever fra 9. og fra 10. klasse. En stor del af denne forskel skyldes, at eleverne med de bedste karakterer i 9. klasse går direkte videre til gymnasiet uden at tage 10. klasse med.

Efterskoleeleverne opnår næsten samme gymnasiale karaktergennemsnit uanset om de kommer fra 9. eller fra 10. klasse.

Der er en entydig sammenhæng mellem forældrenes højeste uddannelse og elevernes studentereksamen, men med forældre med samme uddannelsesniveau får efterskoleeleverne typisk et højere karaktergennemsnit end folkeskoleeleverne. Denne forskel er mest udpræget blandt elever fra 10. klasse og mindst, når forældrene har videregående uddannelse.

Karakterfordeling - studentereksamen

Tabellen indeholder studentereksamensgennemsnit for samtlige elever, der gik ud af 9. og 10. klasse i 1991, 1995 og 1999. Det fremgår, at færrest efterskoleelever får de laveste karakterer (0-7) og at flest efterskoleelever får gennemsnit over 9,1 alle årene.

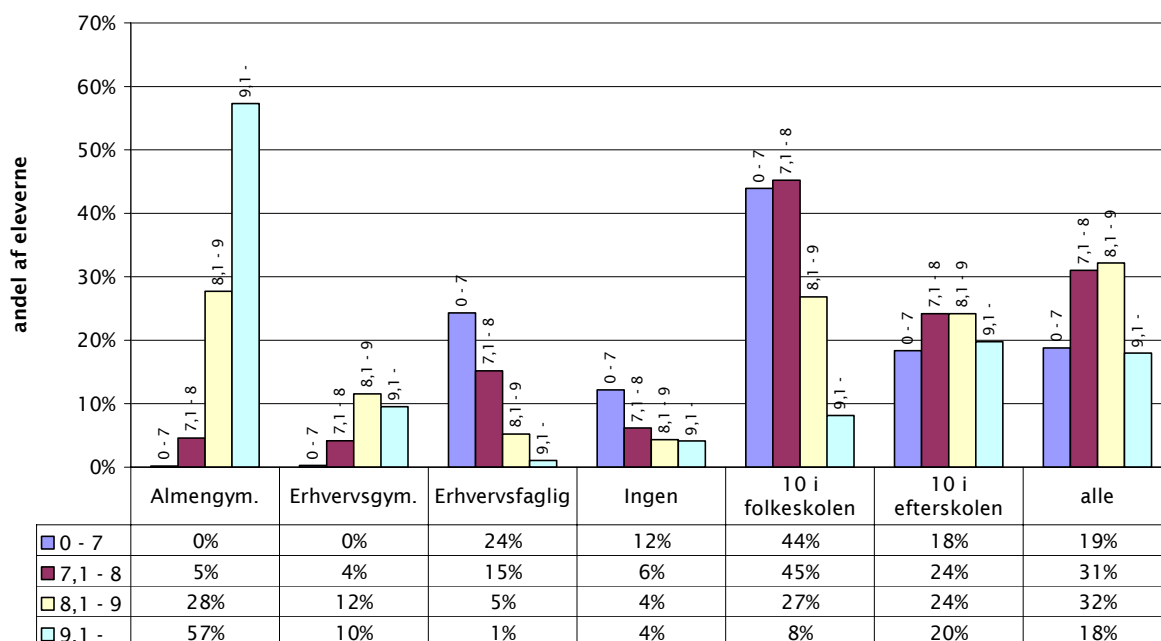

Efterskoleelevernes karaktergennemsnit i 9. klasse er lavere end andre skoleformers
Karakterforskelle kan i vid udstrækning forklares med, at der i efterskolens 9. klasse er betydeligt flere uddannelsesressourcsvage elever end i folkeskolen.

Efterskolens 10. klasse opnår det højeste gennemsnit på 10. klasse prøverne (FS10)
Efterskolens 10. klasse har flere uddannelsesressourcstærke elever end folkeskolens, men gennemsnittet skal også ses på baggrund af den følgende konklusion om, at de fagligt bedste fra 9. klasse går direkte videre til en gymnasial uddannelse.

2/3 af de fagligt dygtigste går direkte videre fra 9. klasse til en gymnasial uddannelse.
Af den sidste tredjedel går de fleste i 10. klasse på efterskolerne.

Karaktergennemsnit og valg efter 9. klasse

Tabellen viser, at langt de fleste elever, der ved afslutningen af 9. klasse havde et karaktergennemsnit højere end 9, valgte enten en almengymnasial eller erhvervsgymnasial uddannelse. Endvidere at langt de fleste elever med de laveste karaktergennemsnit valgte at tage 10. klasse med og typisk at tage 10. klasse i folkeskolen. Eleverne med de laveste karakterer er også overrepræsenteret blandt de elever, der ikke vælger uddannelse efter 9. klasse.

Notat Sophus Bang Nielsen